

N. JURISPRUDENTIA (DHARMA).

A. DHARMASASTRA.

630.

Lit. Devan. Charta Ind. Foll. 47. Long. 11½.
Lat. 6. Linn. 10, 11.

Dharmaśāstram, legum codex, vulgo *Yājñavalkyae* tributus, antiquitate *Mānavadharmasāstrae* proximus. Caput primum de moribus et cerimoniis (*āchāra*), secundum de jure civili (*vyavahāra*), tertium de pietatis (*prāyaścitta*) agit.

Codex noster cum Chambersiano 346, nunc Berolini adservato, tantopere consentit, ut ex eodem fonte utrumque derivatum esse facile appareat. Cujus rei probandae causa varias lectiones distichorum primi libri 1–150. cum Stenzleri textu collatorum excerpsti.

5. प्रवर्तकाः. 10. निषेकाद्याः. 18. अंतर्जानु. 23. पूर्वकां. 24. स प्रोक्ष्य. 29. भैक्ष्यं. 31. अपोशान. 32. आद्यात्. 37. पाड-शाद्वाद्वा. 47. अधीयीत. 56. नैतन्मम. 59^a. यज्ञस्य चत्विजे. 59^b. उत्तरजश्च. 62. वेतने. 66. दंष्ट्र्यो. Ibid. दूषयंस्तं. 71. गंधर्वाश्च. 79. चतसस्तु. 82. भूषणच्छादनैः. 85^a. पुत्राश्च. 85^b. स्वातंत्र्यं न. 87. इह. 88. विनेतराः. 89. वृत्तवर्तनैः. 97. पंचमे सप्तमेऽपि वा. 98. प्रकुर्वीत. Ibid. पूर्विकां. Post distichon 89. haec sequuntur :

कंटकिक्षीरवृक्षोत्थं द्वादशांगुलिसंमितं ।

कनिष्ठकाग्रवत्स्थूलं पर्वार्धकृतकूर्चिकं ।

दंतधावनमुद्दिष्टं जिह्वोल्लेखनिका तथा ।

99. अवगच्छेत्. 101. अध्यात्मिकां. 106. अपोशान. 108. सकृत्य भिक्षा दातव्या भिक्षवे. 109. सन्निक्रयान्वासनं. 113. नातिनृभोऽथ. 115. चोत्थाय. 119. कुसीदकृषि. 124. स हि सोमं. 125. पशुं. 132. वार्धुषी. 136. वर्ज्य. Ibid. सर्वमंतं. 137. निःक्षिपेत्. 143. यथोत्तरं द्वि post वहिः. 144. तथा pro मृते. 146. च pro वा. 147. कृतांतरे. 148. श्मशाने.

Distichorum omnium numerus in hoc codice 1058. In fine haec adduntur, emendatis emendandis a me exscripta :

विप्रैरेतद्विशेषेण धार्यं वाजसनेयकैः ।

इच्छद्विधर्ममतुलमिह लोके परत च ॥५०॥

यदवाप्तं मया देवादादित्याद्वै सनातनात् ।

तद्वः सर्वमिदं प्रोक्तं श्रुतिस्मृत्यभिसंज्ञितं ॥५१॥

निःश्रेयसकरं नृणां शास्त्रं देवाभिपूजितं ।

ज्ञात्वा ये च व्यवस्यंति ते नेहायांति वै पुनः ॥५२॥

निर्जित्य वाजसनेयानृषोः सर्वानुपस्थितान् ।

गावो येनादृतास्तस्मै नमोऽस्तु ब्रह्मरातये ॥५३॥

अध्यापयितुं संक्षिप्तं शास्त्रं बुद्धिविवर्धनं ।

अतुलं छंदसि हैतद्याज्ञवल्क्येन भाषितं ॥५४॥¹

सर्वपापहरं पुण्यं सुप्रसन्नं समंजसं ।

श्लोकानामपि विज्ञेयं सहस्रं च शताधिकं ॥५५॥ etc.

प्रकाशिता येन यजूंषि लोके भृगोः सकाशात्तपसः प्रभावात् ।

तं याज्ञवल्क्यं ककुदं मुनीनां नमस्करोम्यार्तिहरं मुनीन्द्रं ॥

Editio praestantissima cum versione accurata Germanica a Stenzler anno 1849 Berolini edita est. Quam versionem Roer et Montriou in libro: 'Hindu law and judicature from the Dharma-śāstra of Yājñavalkya. Calcutta, 1859. 80.' Anglice reddiderunt.

Codex hoc seculo ineunte exaratus est. (MILL 55.)

631.

Foll. 217^b. Hoc folium, quod literatura Bengalica hoc seculo ineunte exaratum est, laeva numero ८९, dextra १४. signatum, *Mitāksharae*, a *Vijnāneṣvara* scriptae, fragmentum continet, quo *Yājñavalkyae* distichon 2, 127. explicatur. (WILSON 163^d.)

632.

Lit. Devan. Charta Ind. Foll. 354. Long. 13½.
Lat. 5. Linn. 9.

Continetur hoc codice commentarius ad secundum *Mitāksharae*, a *Vijnāneṣvara* compositae, caput, quo jus forense tractatur. Qui commentarius subscriptione a *Lakshmidēvi* compositus esse dicitur. In folio 1^a. vero titulus *Mitāksharāṭīkā Bālabhāṭī* inscriptus est. Incipit: पूर्वतान्ते दुष्टदंडस्य शिष्टरक्षणस्य विधानादन्वयव्यतिरेकाभ्यां पालनाधिकारिणाहरहर्व्यवहारदर्शनं कर्त्तव्यमित्युक्तं तस्य व्यवहारस्य स्वरूपप्रकारेति कर्त्तव्यताकांक्षायामयमध्याय इत्याहाभिषेकादीति.

In fine haec leguntur: इति श्रीमन्मिताक्षराव्याख्याने महादेवभट्टात्मजोमांगजवैद्यनाथाङ्गीगभूतनालकृष्णजनिपापगुंपाख्यश्रीलक्ष्मीदेवीविरचिते लक्ष्म्यभिधे व्यवहारप्रकरणं संपूर्णः ॥ Quae verba, quamvis corrupta, opus post medium seculum duodevicesimum compositum esse probant.

Codex hoc seculo ineunte exaratus est. (WILSON 160.)

633.

Lit. Bengal. Charta Ind. Foll. 155. Long. 16.
Lat. 3½. Linn. 6.

Continetur hoc codice *Subodhinī*, commentarius brevis ad *Vijnāneṣvara* *Mitāksharām* a *Viṣveṣara* (bhaṭṭa-

¹ i. e. 'Hic legum codex praestantissimus, animi incrementum, ut docendo inserviret, a Yājñavalkya metrica in compendium redactus est.'